

Списанието излиза дваждъ: на 1 и 20, а притурката — веднъжъ: на 10 число всѣки мѣсець
ДИРЕКТОРКА: **ТЕОДОРА Г. НОЕВА**

Съдържание:

*Бългитѣ ржцѣ. — Берлинскій конгресъ. — Воспита-
нието на момичетата въ родителската къща. — Парали-
зираното момиче. — Казъ майкитѣ. — За веществото, на
което пишели старитѣ. — Един огуружающа язва. — Един
полезна книга. — Разли. — Мисли изрѣчения.*

Бѣлитѣ ржцѣ.

Много е хубаво да има нѣкоя ржцѣ бѣлп и мекп съ тънка и лѣскава кожа, съ тънки прѣсти, свѣршвани на розови нокти.

Истина е, че било тая ржка държи перо или четкичка, било тя работи съ игла надъ камва, било тя се движи искусно надъ клавишитѣ на нѣкое пиано, тя притежава една отъ по привлекателнитѣ сръдства за отличаваието на женския полъ въ нѣщо.

Извѣстно е още, че вроденото въ всѣка мома кокетство отпечатамо е въ нежъ тая истина отъ твърдѣ раната ѝ възраст, защото рѣдко е, щото имѣющій време за това да се не гри-

жи за ржцѣтѣ си; това е, даже, негово право, а, може би, и негова длъжностъ.

Обаче, колко често, каквото е право и длъжностъ за нѣкои млади привилегирани личности, става грѣхъ на лѣнностъ или егоизмъ за други, които не сж никакъ привилегирани.

Не може да се нарече добродѣтелна мома оная, която за да запази бѣлнната и лѣкостѣта на ржцѣтѣ си, остава изнемошелата си вече отъ старата възраст мома да бѣде прѣтоварена съ най-труднитѣ грижи на домакинството, а пъкъ тя си избира работа, която извършва съ крайчеца на прѣститѣ си.

Твърдѣ за хваление е, разбира се, по-възрастната сестра, която обича да прави шанцици за своитѣ по-малки сестри, която обича да ги чешп, която имъ шне прѣстигнитѣ, която обича въобще да работи изъ къщи; нѣ тя прѣстава тутакси да е прѣдметъ на нашитѣ симпатии, нѣли е тѣй, щомъ тя отрича беспричинно да си тури ржката на желѣзото за гладение, подѣ

прѣдлогъ, че съ това се надуватъ прѣститѣ и се разваля хубостъта на рѣцѣтъ ѝ!

Това ни напомнюва, като въ контрастъ, слѣдующия отговоръ на една млада селянка, дъщеря на богати родители къмъ една градска госпожица, която се чудеше, дѣто сѣ можали да работѣтъ на полето, безъ да си прѣдпазватъ рѣцѣтъ чрѣзъ рѣкавици: «Защото у насъ, госпожице, чернитѣ рѣцѣ правѣтъ бѣлия хлѣбъ.»

Желателно би било, щото тоя максимъ да бѣде извѣстенъ и практикуванъ отъ ония госпожици, които заняти, съ хубостъта на рѣцѣтъ си, увеличаватъ числото на своитѣ женски недостатъци и сж притесняющъ семейството си товаръ, постоянни кандидати за омжване, приятелки на суестноститѣ и на всѣкакво друго нѣщо, нежели на поставенитѣ прѣдъ тѣхъ прями длъжности.

Не дѣйте счита, любезни читателки, домакинството за нѣщо долаво, кѣсто трѣбва да оставяте на слугитѣ или на срѣднитѣ умове; напротивъ, то прѣставлява единъ дѣйствителенъ интересъ и въ малко врѣме привличающъ тия, които се занимаватъ съ него съ радостъ и прѣданность; домакинството е добра дисциплина за душата, защото то научва да се оставятъ на заденъ планъ удобства и, за да се отстѣпни мѣсто на общия интересъ; то втѣпява въ ума познанията на редовностьта и на точностьта, на вѣрностьта въ малкитѣ работи; а когато тия разни резултати сж осществени, тогава нѣкой усѣща едно вътрѣшно удоволствие, което възнаграждава загубата на тѣсната, меката или тѣнката рѣчица.

Най-добрий резултатъ отъ всичко туй, отъ спокойната, нѣ продължителна и редовна дѣятелность, ще бѣде добрата охота, спокойний и засиптеленъ сънъ и исчезаването малко по малко на тия хиляди женски нерасположености, които повечето пѣти се длѣжатъ на неподвижностьта на единъ твърдѣ интелектуаленъ или твърдѣ артистически животъ.

Никога не съмъ разбрала, какъ нѣкои госпожи, приятелки на домашнитѣ грижи, страхуватъ се, да не би да ги види нѣкой въ кухарска прѣстилка; защото това е, дѣйствително, външностьта на добродѣтелята, и ако да съмъ била отъ числото на тия нещастни момци, които не смѣятъ да си опитѣтъ участъта въ жененето, защото не намиратъ почти въ момитѣ домакинни, то знаѣж добрѣ, че изгледѣтъ на ку-

харската прѣстилка би побѣднѣлъ по-скоро колебанята, нежели най-хубавитѣ рѣцѣ на свѣта.

Подаръ това, трѣбва ли да се казва, че гулинариото искусство и домашнитѣ занятия развалятъ бѣлитѣ рѣцѣ? . . .

Прѣстанѣте, прочее, госпожи и госпожици, отъ да се плашитѣ отъ домакинскитѣ работи, защото тѣ позволяватъ осществяваннето «на бѣли рѣцѣ, които не се страхуватъ, обаче, и не се отврѣщатъ отъ никоя работа.»

Берлинский конгресъ.

(Продължение)

Защото винаги и на всѣду феминиститѣ — а това е най-малката частъ отъ тѣхното дѣло — сж се занимали съ челолюбие и благодаренето. Можалъ би нѣкой да исчисли, по поводъ на това, много имена и много прѣданности; нѣ пѣкъ ще се ограничимъ да споменемъ само за дѣлото на Сен-Лазарското Дружество въ Франция; на Въздържателното Съединение, основано прѣзъ 1874 год. въ Америка, распространено въ 1877 год. изъ Англия и Шотландия и, въ днешно врѣме много силно по великитѣ земни, гдѣто се говори германский языкъ. Туй Съединение, инициативата за което и честьта се пада исклучително на женитѣ, сполучи да въведе въ четириесе и двѣ Щати или земни въ Америка задлжително прѣподаване училища, на Въздърженностьта въ първоначалнитѣ имѣюща за цѣлъ да освѣтли дѣцата върху опасноститѣ отъ алкоолическитѣ пития. Това учепие се прави въ сегашно врѣме за два найсе милиона дѣца, стоящи прѣдъ една голѣма стѣнна конфедерационна карта, гдѣто «невъздържанитѣ» Щати сж боядисани съ черна боя, а «Въздържанитѣ» Щати блѣшжтъ чрѣзъ своята свѣтла бѣла боя.

Всичкитѣ челолюбиви женски дружества се занимаватъ било съ дѣцата, било съ бѣднитѣ старци, съ общественитѣ болѣсти и съ жѣртвитѣ на обществото. Навсѣду феминиститѣ желѣжтъ, щото надлѣжнитѣ началства да ги прнематъ въ затворитѣ, болницитѣ, разнитѣ приѣжица и щото законитѣ да имъ помагатъ въ изпълненето на туй си общественно и морализирующе дѣло. Така тѣ взематъ вече участие въ много градско общински или политически дружества.

Не е, прочее, никакъ чудно, дѣто жената, по такъвъ начинъ, е поведена да подигне прѣзъ Парламентитѣ единъ толкова капиталенъ за неѣж въпросъ: за положението си относительно кодекса, а особенно относительно гражданский кодексъ. Въ това, именно, се стои една послѣдня страна на феминизма и не по малко важната, за която ни прѣстои да говоримъ. Ако омжжената жена е богата, то тя иска сама да ги управлява и располага свободно имота; ако ли тя е бѣдна, то тя иска пѣкъ да си располага сама заплатата за работата; богата или бѣднѣж тя иска правото на пастойница и срѣдството да упражнява свободно едно какво-да-е почтено занатие. Напуснѣтата жена, най-

послѣ, иска отъ държавата една по-силна и по-сжественна помощ и поддржка.

Толкова сж различни законодателствата, щото не би ни било възможно да исчислимъ точно, какво въ всѣка страна е припечелено вече и какво остава още да се направи. Нѣколко примѣри само ще бждятъ достатъчно: въ Франция, единъ новъ законъ осигурява за жената свободното располагаише на собствената ѝ печалба. Въ Англия, омжженитѣ жени сж получили въ 1882 г. чрѣзь Married Womans Property Act (законъ върху имота на омжжената жена) правото да располагаатъ свободно съ имота си и приходитѣ си, безъ да иматъ нужда да изисгатъ прѣдварително раздѣленіе то на имота.

Навѣрно, английскій законъ не е искалъ, щото да ставатъ въ Англия нѣкакви злоупотрѣбления, подобни съ оуи, що Г-жа Becher-Stowe, напримѣръ, прочутата писателка на *Бай-Томинати колиба* прѣтърпѣла въ Америка подъ могъществото на странитѣ закони. Тая учена жена, която сама съ произведенията на собственото си перо печелѣла хлѣбъ на домашнитѣ си, била крадена отъ съруга си, който се отнасялъ къмъ неѣж бесчеловѣчно и турялъ ржка надъ значителнитѣ суми произходящи отъ съчиненията на жена си. Види се, че Г-жа Becher-Stowe малко черпѣла изъ тая си зависимость либералнитѣ си чувства, копто турѣла по-послѣ въ расположението на чернитѣ.

Ще имаме случая, въ тая си студия да влѣземъ въ нѣкои подробности върху разнитѣ законодателства и да поговоримъ за въпроса на заплатата, който толкова занимава феминистическото движеніе. Истината е, обаче до колкото изглежда че дълговрѣме още ще се чака до удовлетвореніе желането. Нѣмцойкитѣ, напримѣръ, сж имали злощастнето да видѣтъ въ мѣсець Юний паложещъ единъ граждански кодексъ, който, безсъмѣнно, е много назадъ относително идентѣ на просвѣтената часть отъ народа.

(Слѣди).

Въспитанието на момичетата въ родителската къща. *)

(По Д-ра Шпилмана въ Висбаденъ).

Въ сегашно врѣме отъ всички страни се прѣдприематъ опити, имѣющи за цѣль да подобрѣтъ социалното положение на жената, което въ много отношения е още твърдѣ зависимо и подчинено. Всѣки човѣкъ свободенъ отъ прѣдрасждѣци и запознатъ съ историческия ходъ на човѣшкото развитіе, ще се зарадва отъ душа на така нарѣченото женско движеніе и ще захване да му способствува. Но въ сжщо врѣме не може да не се заблѣжи, че това движеніе може да сжувѣчае съ успѣхъ само въ такъвъ случай, ако физическото и душевно воспитание на нашитѣ момичета се подвъргне на коренно прѣобразованіе. Разбира се, че тая задача е мжчна и обширна, но не е неиспълнима.

Отъ мжчотни и прѣпятствія нѣма защо да се страхуваме; не трѣбва така сжщо да възлагаме всичката тяжесть за изпълнението на тая задача само върху училището. Родителската къща, семейството влияѣтъ върху момчето много повече, нежели училището. Ако домашното воспитание още отъ самото начало е било поставено неправилно и се продължава въ сжщия духъ, то това ще парализира всичкитѣ или почти всичкитѣ усилия на училището.

Родителитѣ и учителитѣ постоянно се оплакватъ, че нашитѣ жени отиватъ назадъ, че тѣ просто се израждатъ; такъвъ видъ оплаквания се сипѣтъ отъ всички страни. Увѣряватъ, че ужъ всички момѣ, безъ да се гледа на относително едрото имъ тѣлосложение и добрѣ развита мускулатура, често физически сж странно слаби и не само за така нарѣченитѣ тѣжки работи не може и да се мисли, но даже и легкитѣ домашни работи бърже ги уморяватъ. Тѣ всички сж повече или по-малко малокрѣвни. Блѣдната немощ, тая отъ памтивѣка присжца на женския организъмъ болѣсть, се срѣща много по-често сега и се продължава много повече. Разнитѣ други полови страдания, съ които прѣди по-силнитѣ женски организми сж се справяли доста легко, сега на всѣкъдѣ се продължаватъ твърдѣ дълго и не се подаватъ въ лѣчение. Най-послѣ първостыта, тая «болѣсть на вѣка», си е отвоювала такова почетно мѣсто между болѣститѣ на младого женско поколѣние, щото сега надали можешъ да срѣщнешъ момичета съ здрави първи, които да не се уплашватъ и отъ най-нищожнитѣ нѣща. Относително душевния животъ на момитѣ се получаватъ така сжщо свѣденія доста неутѣшителни. Често тѣ не проявяватъ никаква склонность къмъ умствена работа; обичатъ да се занимаватъ само съ музика, освѣни романи нищо друго не четятъ; а нѣкъ на нѣкои съвѣтъ не имъ дохожда да прочетатъ нѣщо. Отвращението къмъ умствена дѣятелность се съглежда и въ всичко станжло. За това нѣкъ едвали не въ всѣка мома ще срѣщнете зачатѣци отъ разни пороци — тщестлавие, страсть къмъ моди, расточителность, слѣдъ това пълно равнодушие къмъ всичко окръжающе и каменно сърдце, близко до безпрѣдѣлния егонизъмъ.

Тии тежки обвинения, разбира се, не могатъ да се отнесатъ къмъ всички момѣ, но подобни оплаквания се исказватъ така често, даже отъ родители, щото нѣма съмнѣние, че тукъ, както се казва, трѣбва да има нѣщо. Но нека да разгледаме, отъ гдѣ водѣтъ начало то си тоя видъ недостатѣци. Тѣ могатъ да бждятъ природни, т. е. вродени, и придобити посредствомъ воспитанието. И въ двата случая не трѣбва да се обвинява собственно жената или момата. Противъ природата не може да се върви, а нѣкъ воспитатели нкой не си избира самъ.

Женскитѣ организъмъ съ своето физическо устройство и нѣкои функции се отличава отъ мжжския, ала тая разлика нѣма никакво влияние върху развитието на физическата сила. Природата е създавала жената сжщо така силна, както и мжжа; даже, ако щете,

*) Прѣводътъ заетъ отъ «М. Беснда»

и по-силна отъ него; на това ни посочва естественото призвание на жената — да бжде майка. Нашитѣ съ-врѣмenni жени не могатъ да се равняватъ по силата си съ мъжете; за това има двѣ причини: първо, въковното угнетяване и подчинение на жената, и второ съврѣмennото лошо физическо възпитание на момитѣ. Това се отнася главно къмъ сръднитѣ и висшитѣ класове на градското население. Ако се обърнемъ къмъ работни класъ, то ние съ очудване ще забѣлѣжимъ, че тукъ жената или възрастната мома при най-тѣжката работа може да се мѣри съ който щѣте мъжъ. Въ село, при полскитѣ работи, така сжщо по-малко се забѣлѣзва разлика въ физическата сила на мъжа и на жената. Най-послѣ пжтешественицитѣ ни поразяватъ съ своитѣ раскази относително колко трудъ пада у жената на така нарѣченитѣ некултурни народи. Въ ония страни, където мъжете хайлазуютъ и стоварватъ всичката работа върху женитѣ, тия послѣднитѣ се явяватъ не вече по-слабъ, а наошъки, по-силенъ полъ.

Въ умствено отношение жената така сжщо, казано въобще, стои по-долъ отъ мъжа, и въ това е вповно пакъ нейното въковно подчинение и небрѣжното отнасяние къмъ развитието на нейнитѣ умствени способности. Нѣкои знаменити лѣкари и естествоиспитатели съ всичкитѣ си сили се старайтъ да докажатъ че женския мозъкъ тѣжи по-малко отъ мъжкия. Други не се съгласяватъ съ това, а нѣкои пъкъ увѣряватъ че тукъ не е важно количеството на мозъка, а неговото качество.

Догдето таинствениия процесъ на мисленето не се обясни физиологически, ние не можемъ да дойдемъ до окончателното разрѣшение на тоя въпросъ. Здравиятъ смисълъ ни казва, че ако мъжете въ продължение на въкове се държали нарочно женитѣ въ невѣжество и сж притѣжавали тѣхнитѣ умствени способности — съ цѣлъ по-лесно да господаруватъ надъ тѣхъ, — то нѣма нищо чудно въ това, че женскитѣ мозъкъ, съ течението на врѣмето, е можлъ и да се намали въ тежната си. Но тукъ въпросътъ може да се постави обратно и да се каже: значи, въ такъвъ, случай, съ съответствено упражнение на мозъка, т. е. съ умствена работа, женскитѣ мозъкъ може да се доведе до неговото първобитно състояние.

Мисленеритѣ ни съобщаватъ, че у дивитѣ народи женитѣ и мъжете въ повечето случаи сж надарени еднакво. На и защо да ходимъ така далечъ; всѣки селски учителъ ще ни каже, че разликата на умственитѣ способности на двата пола, която често се наблюдава въ градоветѣ, въ селата не се забѣлѣзва до толкова. Резултатитѣ отъ нарочното притѣжаване умственитѣ способности на жената ние можемъ да ги видимъ у народитѣ, които исповѣдватъ мухамеданската вѣра. Тамъ жената е станъла просто вещь, съ която се търгува на пазаря въ видъ на робиня; родителитѣ продаватъ дъщеритѣ си въ харемитѣ, където ги държатъ като въ тюрма прѣзъ цѣлия имъ животъ, или до като се иска на тѣхния господаръ и то често заедно съ много други сжщо такива плѣнници, тѣй като тамъ е позволено многоженството. Жената тамъ не взема

участие нито въ обществената дѣятелностъ, нито въ общественитѣ развлѣчения; у неѣж нѣма никакви умствени интереси; тя се кѣпе, труфи, въ най-добритѣ случаи свиря на нѣкой инструментъ и повечето врѣме прѣкарва въ праздность. Физическата ѣ сила съвсѣмъ е убита съ систематическо отгояване, тѣй като, по понятията на мухамеданцитѣ, само тлѣститѣ жени сж хубави. По такъвъ начинъ жената на истокъ се явява жалко сжщество, играчка на прищевкитѣ и орѣдне на распустнжтостъта на своя господаръ. Когато остарѣе или когато му омръзне, той може просто да ѣ изгони, достатъчна е фразата: «азъ се развеждамъ съ тебе», зе да изгони изъ къщи жената, която не обича, и да ѣ обрѣче на загниване, защото испадената или разведената жена рѣдко си намира прибѣжище.

(Слъдва).

Парализираното момиче.

Мара бѣше една отъ най-хубавитѣ дѣвици въ многолюдния градъ С. Баща ѣ, богатъ сжщоврѣменно человекъ съ голѣми почести, не липаваше дъщеря си отъ никакви веселби, толкова повече, колкото Мара бѣше единчката му наследница на неговитѣ богатства. Обаче Мара, при всичко че всѣкъдѣ се обесниваше съ ласкателни думи и безброино намираше своитѣ си обожатели, не само по причина на бащиното ѣ богатство, но и по причина на хубостъта и сладкодумието ѣ, ней обаче, бѣше омразнжло да слуша всѣкога и всѣкъдѣ едни и сжщитѣ типични ласкателни думи на кавалеритѣ. Тя никъдѣ не намираше оная искренность въ израженията, онова сжщинско почитание, което трогва сърдцето на человекъ. За това тя не намираше никакви удоволствия въ тия веселби и отъ день на день ставаше повече и повече меланхолична! Баща ѣ отъ друга страна, съ цѣлъ да види дъщеря си постоянно весела, не ѣ лишаваше отъ никакви балове, театра и пр., като прѣдполагаше, че по такъвъ начинъ ще развесели обичливата си дъщеря. Тя обаче, най сетнѣ, отказа отъ всѣкакви подобни веселия, когато тѣ вмѣсто радостъ, принасяхъ ѣ повече скърбъ.

Единъ пролѣтенъ день Мара придружена отъ баща си излѣзе на расходка внѣ отъ града. Природата бѣше весела, всичко засмѣно и радостно. Близо тамъ до една колѣба седѣше една стара баба и доѣше овцѣтѣ. Мара като видѣ безгрижната баба, която се караше съ своитѣ си овцѣ, — Ето, си казва тя, една щастлива жена безгрижна; навѣрно никакви своенравия на сждбата не сж домогнжли до нейното щастие. По туй врѣме бабата напѣлни единъ сждъ съ млѣко и се отправи къмъ едно дърво, подъ което седѣше едно младо сжщество. Мара се приближи до тѣхъ и узна че това младо сжщество било дъщеря на бабата. Но горкото момиче стоѣше неподвижно като плеше млѣкото съ помощъта на майка ѣ! Момичето бѣше на около шестнадесетъ години но парализирано!

— Какво имашъ! попита Мара. — Отъ двѣ години насамъ съмъ парализирана.

— Уви! Колко трѣбва да си злощастна!

— Злощастна? Съвсѣмъ не! само ми е жалъ, че не можъ да помагамъ на родителитѣ си. Но се молижъ Богу за тѣхъ, Който ще ги възнагради за трудоветѣ и грижитѣ имъ къмъ мене.

— Не можешъ да се движихъ, каза Мара, колко трѣбва да ти е тѣжко и ти се е омразнѣлъ този животъ!

— Съвсѣмъ не, отговори тя: когато самъ сама, мислижъ за Бога и той ма утѣшава. О! Да знаете колко молитвата улѣгчава!

— Каква молитва четешъ?

— О! Каква молитва! Молитвитѣ се изказватъ отъ сърдцето ми, а думи никакъ не произнасямъ, защото не знаижъ да четжъ. Но сутринъ когато виждамъ изгряването на слънцето, азъ тозъ часъ се възнасямъ къмъ Оногози, Който ни удостоява съ лазурнитѣ лъчи на слънцето; слѣдъ това азъ Му се молижъ да помогни на родителитѣ ми и всички нуждающи отъ Него.

— Виждъ, виждъ тамъ между, дървесата, каза парализираното момиче, виждъ по между листята колко въсхитително се залѣзва слънцето! какъвъ Божи даръ! — обърни се сега на самъ и виждъ мѣсечината. Въ Вашето село има ли такъва природа? Тукъ, — какво ще рѣчешъ, може ли пѣкой да усѣти уединението си? Но що думашъ! уединена ли съмъ? Не съмъ ли щастлива слѣдъ толкова Божи дарове? Амъ какво да рѣкжъ за зимата? О! зимата! има тамъ друго забавление, други причини да ме възнасятъ къмъ Създателя, и парализираното момиче расправѣше самодоволно пълно съ въсхищение и задоволствие.

Мара не можеше да повѣрва ушитѣ си.

— Татко, рѣче, къмъ баща си. Колко съмъ била слѣпа и непризнателна. Располагамъ съ едно пълно здравие, не се лишавамъ отъ нищо, между това, колко съмъ непризнателна. Природата за мене до сега пѣмаше никакви прѣлести, азъ другагѣ търсѣхъ блаженството, когато то се намрало прѣдъ мене. Богъ който ми се открива толкова величествено, за мене бѣше неизвѣстенъ, но злощастната парализирана мома откри ми очитѣ и сега знаижъ гдѣ да търсежъ щастieto! При тебе съмъ Боже!

Мара вече е щастлива. Всека сутринъ и всекога щомъ ѝ се даде случай се моли Богу. Но и стария ѝ баща сега е по-доволенъ отъ положението си. Тѣ не прѣставатъ да направижтъ добрини, но не забравятъ и парализираното момиче.

Къмъ майкитѣ.

Насърдчавайте дѣцата си да пѣижтъ. Музиката облѣгчава както възрастнитѣ, така и малкитѣ отъ скърби и грижи. Думитѣ на пѣснитѣ, както и мелодията влизатъ до дѣното на сърдцето. Пѣсеньта увеличава ревността къмъ работата, а майкитѣ които подържатъ музиката въ малкитѣ си, способствуватъ щото единъ день когато ще се намѣратъ всрѣдъ житейски грижи и униния, да можжтъ храбро противости и срѣщу тѣхъ.

Когато видите, че дѣтето ви се бои отъ слугинята или

кое-да-е лице, означено за неговата огледвачка, не се съмнявайте, че има пѣкон причини за това. Възможно е при отежтствието ви малкитѣ да ги малтретиратъ или да не знаижтъ какъ да го забявяватъ и възбуджтъ любопитството имъ. Дѣтето се развива не добрѣ, когато не е доволно и щастливо. Никога не трѣбва да позволите на слугинята или огледвачката да наказва дѣтето, и самитѣ родители по възможность по-редко да употребяватъ наказанието. Много е вредително да се затварятъ дѣцата въ тъмни стаи; страхътъ, който се причинява отъ това, става причина на нервни болести. Майката е длъжна да бди сама по всичко за дѣтето си и не трѣбва да го повѣрва на наемни жени.

Д-ра К.

За веществото, на което пишели старитѣ.

Прѣди още хората да изнамѣрижтъ писмото, чрѣзъ което да можжтъ увѣковѣчи разнитѣ забѣлжителни исторически събития тѣ въздигвали на тѣхната паметъ неотдѣлани жертвеници, стълбове отъ камъни и др. т. и тѣзи Херкулесови стълбове отъ това може би да сж зели названието си. Въ най-старитѣ врѣмена хората пишели върху керемиди и черупки, още върху камени плочи, а послѣ на металчески, на дървени кори и листи. Въ Британския музей се намѣрватъ много остатки отъ такива записи; № 3478 въ Слоанинческата библиотека е писмо на пѣкой си Навовъ върху дървена кора около аршинъ дълга и съ злато украсена; № 3207 е Мексиканска Пероглифическа книга върху кори начертана; въ сжщата Палеографическа колегия се намѣрватъ разни още такива писма; много отъ тѣхъ сж отъ Малавара и отъ Анадолъ. Анадолскитѣ рѣкописи сж писани собствено върху листи. Прѣписи отъ разни книги, писани върху палмови листи, намѣрватъ се въ много Европейски коллети; въ послѣдно врѣме Британскитѣ музей получи вавилонски керемиди и къчета сждове, които Вавилонцетѣ употребявали за писание контракти и други записи. За този обичай се поменува и въ свещенното писание. Въ книгата Пове се расказва, че старитѣ пишели върху камъни и олове. Мойсей прислъ отъ Бога дѣсетъ тѣхъ заповѣди, писани на двѣтѣ плочи. Епопеята на Изода е писана на олово, Плиний поменува, че оловото се употребявало, като вещество за писание; Монфосонъ (Montfaucon) говори за една много стара книга която се състояла отъ оловани листи. Послѣ захважжали да пишжтъ на мѣдъта, законитѣ на острова Кандия сж биле написани върху мѣдени плочи. И Римлянетѣ правили кранцата на публичнитѣ записи отъ бронзъ; словото на Клавдияна, начѣртано върху помѣдени плочи, сжществува още въ Лионската архива, въ Франция; въ Тирриния сж намѣрили разни бронзени плочи съ Тирринически букви; условѣята на между Римлянетѣ, Спартанцитѣ и Пудентѣ миръ се написали върху мѣдъта. И още разни други работи, като напр. крѣпостни актове и пр., за по-голъма сигурность, се пишели върху този единчѣкъ металлъ.

Този обичай билъ въ употребленне и въ Индия: при Бенгалъ се намѣрило порочителство за принадлежностъ, писано върху мѣдъ, единъ вѣкъ пр.

Между старитѣ, обаче, тѣзи изобрѣтения много сж дебелашки; овчаритѣ пишели нѣснитѣ си съ тръние на кожуситѣ. Исландцитѣ пишели на стѣнитѣ: нѣкой си Оловъ начърталъ историята на врѣмето си на най-виднитѣ мѣста на голѣмата си къща; и другъ единъ съверенъ герой, за да увѣковечи паметьта на подвизитѣ си, начърталъ ги на леглото си; въ Ханноверската архива намѣрватъ се още 12 дървени плочи, намазани съ воскъ, върху които сж писани имената на сжщнитѣ притежатели, а не и имената на улицитѣ: и понеже Ханноверъ за първий пѣтъ въ 1423 год. се раздѣлил на улици отъ това излиза, че тѣзи плочи сжществували прѣди още 1423 год. слѣдъ Христа. Такива дървени рѣкописи се срѣщатъ и въ други публични коллетн. Сжщото това се срѣща въ Арабитѣ, които, споредъ Мохамеданската история, пишели на животни кости всичкитѣ любопытни случаи и ги назѣли въ къщата си.

Закопитѣ на 12-тѣ плочи, които Римлянетѣ зели отъ Гръцката законодателство, слѣдъ приеманнето имъ се написали върху мѣдъта, а се растопили въ свѣтлавица Капитолий; за това много се оскърбилъ Августъ. Този способъ на писанье и ний употребяваме сега за надписи, епиграмми и др. т., на които желаемъ да увѣковѣчимъ паметьта.

Тия скорошни изнамѣрвания довели старитѣ до измислението дървени плочи. Извѣстната у римлянетѣ фраза, когато тѣ искали да похвалятъ нѣкое съчинение: «et cedro diuina locuti», че достойно било да се прѣнише и на цедрово дърво, означава цедровъ олей (масло), съ който намазвали скъпоценни пергаменти рѣкописи, за да ги запазятъ отъ разрушение.

Веществата за писанье натонявали въ пурпуръ; императорскитѣ закони се публикували на дървени табли, боядисани съ вжглено олово отъ това и Хорациевото: «Leges incidere ligno». Въобще восака се употребявали за писанье на завѣщания; за това и Ювеналъ казва: «ceras implere saraces». Още се употребявали тѣнки восъчни листове върху дървенитѣ пинакиди, за да могатъ по-лесно да истриватъ писаното.

На горьото вещество писали съ желѣзне писалка (stilus), на която еднитѣ край билъ остръ, за да се чъртайтъ съ него писмата, а другия—тъпъ и валчестъ, за да се заличаватъ тѣ и поправятъ лесно; отъ тукъ и изражението *vertere stilum* (въртението на писалката), означава устриванье, заличаванье и слѣдователно, поправяние. Извѣстно е и слѣдующето: *Saere stilum veritas* (Horat. sat. 1. 20. 72). По-послѣ се забранило отъ Римлянетѣ употребението на тѣзи писалки, защото мнозина ги употребявали, като убийствени сръдства. Единъ учителъ билъ убитъ отъ ученицитѣ си чрѣзъ дѣсенитѣ книги и остритѣ желѣзни писалки по-послѣ зели да употребяватъ кости на птицитѣ или на другитѣ животни.

Ноде разказава, че, когато билъ въ Испания около

1642 год., видѣлъ нѣколко отъ тѣзи восъчни пинакиди и други книги отъ дървени корп, които старитѣ употребявали намѣсто книга. Астлъ казва че Римлянетѣ и Гърцитѣ продължавали да употребяватъ още дървени книги много врѣме и слѣдъ въведеннето на папура, листетѣ и на кожитѣ; отъ тука прѣписвали съчиненията за собствено употребленне направо върху пергаменти, а онѣзи за прѣдаване или за библиотекитѣ прѣписвали други прѣписатели. Нѣкои отъ дървени книги, вѣроятно, трѣбва да сж биле голѣми и тѣжки, защото Плавтъ разказава за единъ ученикъ, който чупилъ главата на учителя съ книгата си.

По-послѣ захванѣли да пишѣтъ на изработени животни кожи. Тѣи Илиадата и Одисеята на Хомера се написали нѣкога върху змиена кожа. А понеже най-първо въ Пергамъ се приготвили потрѣбнитѣ за писанье кожи то тѣ се нарекли Пергаменти. Мнозина писатели наричатъ и още мемврани; тѣ биле различно боядисани: бѣли, жѣлти и други червени. Римлянетѣ пишели на червенъ пергаментъ съ сръбѣрни букви. Такива рѣкописи на Евангелиститѣ може нѣкой да види въ Британския музей. Слѣдъ като захванѣли Египтянетѣ да употребяватъ за писанье кората на растението папуръ, тя станѣла вече най-употребителното отъ всичкитѣ други вещества за писанье и въ другитѣ народи. Слѣдъ 8-й вѣкъ употребявали на мѣсто папуръ — пергаментитѣ.

Прѣди да се въведе въ Римъ употребението на папура и на пергаментата, за описание, се употребявало тѣнкото между дървото и кората вещество на дърветата, което наричали *liber* (лино); така Римлянетѣ нарекли по-послѣ книгитѣ. Тогавъ намѣсто да сгъватъ веществото, на което пишели, тѣ го правѣли на цилиндри, отъ които и томътъ у тѣхъ се е наричалъ *volumen*. Книгитѣ се поставяли въ библиотекитѣ прави и се показвали като малки снопчета. А отъ вѣнъ се забѣлѣзвалъ надписътъ на книгата съ червени букви. Книгитѣ се украсявали още съ злато и сръбро, а по-нѣкого и съ бесѣфини камъни.

Една огружающа язва.

(Спиритизмъ).

На послѣдѣкъ сме забѣлѣзали едно живо вълнение и ревностно занимаване въ цѣла България, а особенно тукъ въ Варна, съ спиритизма и откритията отъ него! Нѣма вече тайна! духоветѣ всички съобщаватъ чрѣзъ своятѣ си любимци медиуми (посрѣдници). Простата класа, особенно между женитѣ, почна да приема това вече откритие, като божественъ гласъ, който чрѣзъ медиуми съобщава на тия или ония жени да направи това или онова. Вискатъ се духоветѣ на общливитѣ умрѣли дѣца, или мжже и се распитватъ за разни работи. И знаете ли, любезни читателки? често пѣти тѣ отговарѣтъ за въ полза на медиума, ако тѣ иматъ нѣкой нужда отъ наивното заинтересовано лице, което откритията на медиума, приема за свещенни. Най жалното обаче е тукъ, гдѣто тия лъжо-послѣдова-

ли на спиритизма, като не знаѣтъ началата на спиритизма, обясняват по своему каквото имъ скимни за разни явления. Тѣ между другото казватъ, че спиритизмътъ се съгласявалъ съ християнството и че той (спиритизмътъ) е билъ единъ видъ допълнения на християнството и че самия Христосъ проповѣдвалъ началата на спиритизма! Ние не щѣхме да се занимаемъ съ този въпросъ ако не виждахме, че той не само напѣдва та се заблуждаватъ много невинни души, но и че спиритистическо дружество се основа тукъ подъ прѣдсѣдателството на Г-жа Д-ръ Желѣзова, най-заблудената жена по този въпросъ, която всѣгждѣ и даже въ благотворителното дружество «Майка», гдѣто прѣдсѣдательствува за друго нищо да не говори, освѣщъ за спиритизма и за духоветѣ. И чудно ни е какъ до сега тя, когато е толкова дѣятелна, немогла да прѣобърне благотворителното дружество «Майка» въ спиритистическо. Още по жалното е, че за направление сеанси се отетжива и едното отъ зданията на основнитѣ училища, а като меднуми си служатъ съ ученички!

Понеже въпроса тукъ повече докоснува къмъ религиата, ние прѣдполагахме, че ще видимъ отъ нѣкое специално съ религиата занимающе списание нѣщо по този въпросъ, обаче като до сега не видѣхме нищо, а заблуждающитѣ се сж повече жени напвни, счехоме нужно и дългъ свещенъ да освѣтимъ колкото позволяватъ колонитѣ на «Ж. Свѣтъ», както читателнитѣ, така ревностнитѣ послѣдователи на спиритизма, понеже и тѣ сами нищо основателно не знаѣтъ по спиритизма.

Прѣди всичко добрѣ е, мислимъ, да справимъ на кратко най-главнитѣ начала на спиритизма, слѣдъ това да видимъ до колко тѣ сж съгласни съ началото на християнството и да покажемъ послѣ какъ вѣрующитѣ въ отговоритѣ на маситѣ чрѣзъ меднума се подвеждатъ въ наказаніята на християнската православна църква, прѣдвидени отъ шестия вселенский синодъ съ 41 канонъ на този синодъ, споредъ който имъ се запрѣтвява до шестъ години да не приематъ св. причастие, и ако настояватъ, се отлъчватъ за всегда отъ църквата.

Споредъ спиритиститѣ духоветѣ прѣдшествуватъ отъ тѣлата, и сж сътворени отъ Бога, непорочни, равни, прогресивни, свободни да бждатъ добродѣтели или зли. Подобни духове прѣди въсплѣтяването имъ пълнитѣ атмосферата. Но тия духове за да се усвѣршенствуватъ трѣбва да се подхвърлятъ къмъ испитания, чрѣзъ въсплѣтяване. Въсплѣтятъ се чрѣзъ раждането. Но съ раждането тѣ забравятъ прѣдшпото си съществуване, а слѣдъ смъртта, когато духътъ се освобождава отъ тѣлото, пѣкъ си припомнюва стария си животъ. Ако духоветѣ при въсплѣтяването си прѣкарватъ благочестивъ, праведенъ и разуменъ животъ, и слѣдъ нѣколко въсплѣтяване се усвѣршенствуватъ, тогава биватъ въ вѣчното блаженство, инакъ, биватъ въ мжи, които се осилватъ толкова повече, колкото повече злодѣянния, сж сторили освѣщъ, ако раскаитъ и намѣригтъ милость. Но и добритѣ духоветѣ се испращатъ отъ Бога съ цѣлъ, или да се усвѣршенствуватъ повече чрѣзъ нови испитания и мжи,

или за да помагатъ и исправѣтъ въсплѣтенитѣ несвѣршенни духове. Само подобни свѣршенни духове може да помнѣтъ мнжлия си свободенъ или въсплѣтенъ животъ. При това духоветѣ се сношаватъ и съ въсплѣтенни духове. Така щото споредъ спиритиститѣ добри духове сж на добритѣ по-напѣдъ хора, а зли — на злитѣ. Спиритиститѣ утвѣрдяватъ, че се сношавали съ духоветѣ посредствомъ движенията на маситѣ или на ржгата на меднуми или внушаваннето имъ отъ духоветѣ и че тия духове може да сж или добри или зли, че можатъ да познаѣтъ съобщенията на добритѣ духове отъ опия на злитѣ, и че чрѣзъ тия съобщения се рѣшавало въпроса на въсплѣтяването нѣколко пжти на духоветѣ, споредъ едногласното съобщение, на духоветѣ, слѣдователно, споредъ спиритиститѣ това се доказва както отъ фактитѣ, така и здравия умъ.

Тѣ при това прѣтендиратъ, че и отъ Исуса и Евангелието се проповѣдвало прѣдшествието на духоветѣ и въсплѣтяването (прѣраждането.) Споредъ тѣхъ много пасажи отъ Евангелието оставали неразбрапни, ако не се приемало прѣраждането. Тия пасажи ние излишно считаме тукъ да покажемъ на читателитѣ си. Споредъ спиритиститѣ значи прѣдшествието на духоветѣ се показва; 1) чрѣзъ съобщенията на духоветѣ; 2) чрѣзъ разума и фактитѣ; 3) чрѣзъ Евангелието и Исусовото поучение.

Да видимъ въ дѣйствителность явяватъ ли се духове, и ако се явяватъ като какви сж тѣ и слѣдъ това ще справимъ по какво спиритизма се съгласява съ християнството и по какво не се съгласява.

(Слѣдва.)

Една полѣзна книга

Календаръ на Българскитѣ госпожи и госпожици за простата 1897 г. Издава и напѣжда М. Наумова

— Цѣна 60 ст. София.

Драго ни е да съобщимъ на нашитѣ читателки че издадениитѣ календаръ на Г-жа М. Наумова напѣлно отговаря на назначението си и е една отъ необходимитѣ книги за всѣка жена не само защото е произвѣденне на жена, но и защото Г-жа Наумова съумѣла да приготви подходяща за свонѣ си другарки, жени храна. Въ първата ни статия «По Женския въпросъ у насъ», тя си изказва мнѣшето си относително този въпросъ у насъ и начина по които трѣбва да се разрѣши. Ние тукъ помѣстваме нѣкои части отъ тази статия, отъ които най-ясно се вижда къмъ коа партия принадлежи по идея Г-жа Наумова и до колко нейнитѣ възгледи сж съгласни съ опия на «Ж. Свѣтъ» изложени въ м. г. бр. 20, 22, 23. «Мжжътъ и Жената» — казва тя — «трѣбва да се въспитаватъ споредъ способноститѣ и прѣдзначението си. Ако жената се въспитава по модела на мжжското въспитание всичко е изгубено. Мжжътъ и жена сж създадения и сътворени за допълнение едно на друго и слѣдователно съществено различни». По на друго мѣсто обаче казва: «добрѣ е извѣстно, че цивилизованитѣ и високоученитѣ

жени не само че не сж добри (?! р.) но и не сж майки, та и отъ тая страна погледихта на «женския въпросъ» пие трѣбва да се загрижимъ о врѣме, да не докараме да се намали народа ни, който и тѣй редко населява широката ни татковина». А въ заключение казва: «Нашето мнѣние е, щото напнитѣ сестри българки да се трудятъ да получатъ първоначалното, срѣдното и по-високо специално образование, което ще ги улѣснява къмъ полѣзното изпълняване на общественитѣ имъ длъжности въ хармония съ тѣхното естествено прѣдзначение». Друга статия съ много полѣзно съдържане е *Длъжността на жената и двояката*. Послѣ тя дава и един много нуждин и твърдѣ полѣзни съвѣти къмъ женитѣ подъ надсловъ: *Правила за готвение обикновенни ястия*, «*приготвяние зимници*», «*Гледание боли отъ спядующитѣ болѣсти*». Тукъ се изброяватъ най-обикновеннитѣ болѣсти и се даватъ наставления за лѣкуванieto имъ или огледването на болния. Въ една друга статия говори за «*Длъжността на някои женски дружества*» а къмъ края има; «*смаг*» и «*разни*». Отъ всичко горѣизложено става явно, че книжката на Г-жа Наумова, което инакъ струва само 60 ст., заслужва да се купи не само за полѣзното ѝ съдържане, но и за да се даде на Г-жата куражъ за по-дѣятелно занимание съ литературата за въ полза на пола си та за да може единъ день да издаде по капитални съчинения.

Разни.

Занятие и заплата на женитѣ въ Америка. — Единъ американски вестникъ *Review* ималъ любопитството да узнае участието на двецитѣ, които ежегодно свършватъ гимназиитѣ. Ето какви съобщения той е можалъ да събере за 451 жени: почти всички сж довольни отъ участието си. Двѣ отъ тяхъ, едната учителка, а другата агентъ на едно осигурително дружество печелятъ по 20,000 фр. годишно, една друга печели 18000 фр. — 73 двецитѣ печелятъ отъ 6000 до 12000 фр. — 154 учителки печелятъ отъ 200-500 фр. месечно; 144 двецитѣ иматъ годишна заплата отъ 3000 до 4500 фр. по-малко печелящитѣ получаватъ 2000 фр. — заплатитѣ имъ сж различни: 161 учителки, 47 библиотекарки, 28 стенографи, 22 фелдшерки, 19 журналистки, 1 актьорка, 1 астрономка и 1 сарфка!

Женевското Изложение. — Федералното правителство купило напоследъкъ за единъ свой музей картината на *Aitbe Ripin*: Вътрѣшността на часовикарницата. Тая млада, дѣйствително талантли-

ва и образована артистка е родена близъ рижъ, та рисува съ крака си!

Училищна хигиена. — Докторъ *Clement Duker* като разгледалъ въ *Journal d'Hygiène* образованието на двецитѣ, дава няколко принципа върху логическитѣ отношения между способността на мозъка и работата, която трѣбва да се изисква отъ него откъмъ педагогическа гледна точка. — Мозъкътъ, както мускулитѣ, казва речений докторъ, пораства подъ влиянието на една присвоена нему работа. Ако тая работа не е благоразумна распредѣлена, то прѣпятствува на порастването на мозъка и се появяватъ неврози. Въ всичкитѣ първоначални или срѣдни училища, толкова мъжки, колкото и дѣвически, врѣмето за работата е въобще твърдѣ дѣло, а често тоже и строгостта на учителитѣ или испытателитѣ е такъва, щото тя прилича вниманието на Защитничеството и дружеството на дѣтинството. Обаче, констатирано е, че не въ училищата, гдѣто работнитѣ часове сж най-дължитѣ и дисциплината е най-строгата се работи най-добъръ. За осигурение напредъка на ученицитѣ, трѣбва да имъ се даждатъ за учение първома работитѣ, за които иматъ, най-много да имъ се прѣдаватъ познанията, за които иматъ по-малко склонность. — Може да се приеме, особенно за дѣвическитѣ училища, спядующата таблица за работнитѣ часове:

Отъ 5-8 год. възраст	12 часа седмично
« 8-10 «	« 18 « «
« 10-12 «	« 21 « «
« 12-14 «	« 25 « «
« 14-15 «	« 30 « «
« 15-16 «	« 35 « «
« 16-17 «	« 40 « «
« 17-18 «	« 45 « «
« 18-19 „	« 50 « «

Мисли изрѣчения.

Изгубили ли сте единъ часъ, то приотвили сте вече за себе си едно злощастие за бжджето си.

(Наполсонъ I-й).

* * *

Какво се ползувашъ ти отъ остроумието си, ако заобикалящитѣ те сж тжпоглави? Нека види колкото ще пѣтельтъ къмъ ижкитѣ; тѣ никаки не обръщатъ внимание къмъ гласа му.

(Карменъ Силва).

* * *

Малцини сж ония, за които истината не е докочение.

Segur.

Годишенъ абонаментъ:

1 за абон. въ Т.-П. станция — на списанието . . .	л. 3.—
— на списанието съ притурката . . .	« 5.50
11 за абон. на право въ Дирек. — на списанието . . .	« 4.—
— на списанието съ притурката . . .	« 7.—
за странство — на списанието . . .	« 5.—
— на списанието съ притурката . . .	« 9.—

Всичко, що се отнася до списанието или притурката испраца се съ адресъ: До Дирекцията на «Женския Свѣтъ» ул. Войнишна № 122 — Варна.

Писма неплатени не се приематъ, Въсѣкакви обявления, относещи се до госпожи и господа приематъ се.

Правото на записъ, въ Т. П. стан. се плаща отдѣлно отъ абон.